

Posudek vedoucího na diplomovou práci Mikuláše Čupky „Francúzska republika a jej postavenie vo svete“

Čupkova práce si klade dvě vzájemně propojené otázky – jednak otázku povahy a náležité klasifikace systému francouzské páté republiky a jednak otázku, jak přesně lze charakterizovat postavení prezidenta v ní, hyperbolicky formulovanou slovy, zda-li je francouzský prezident skutečně monarchou svého druhu. První kapitola je Úvodem, v němž autor formuluje tyto otázky. Druhá kapitola je věnována analýze základních institucí a zvláštností páté republiky – především vztahu zákonodárné a výkonné moci, vztahu premiéra a prezidenta, volebnímu systému a vztahu parlamentních a prezidentských voleb. V třetí kapitole autor předkládá shrnutí politologických a ústavně-právních diskusí o poloprezidentském systému a specificky o francouzské páté republice. Soustředí se především na názory Maurice Duvergera a Giovanni Sartoriho. V následující kapitole nasvětluje tuto problematiku z ještě dalšího úhlu – z hlediska srovnání francouzského systému s americkým. Zde poukazuje jednak k odlišnosti, jednak ke vzájemnému ovlivnění politických kultur obou zemí tak, jak vznikaly a přetvářely se od velkých revolucí konce 18. století.

Struktura práce i způsob přístupu k nadhozeným otázkám ze dvou zcela odlišných perspektiv (skrz politologické pojmy a skrz srovnání s jiným, ale srovnatelným systémem) nabídly uspokojivý rámec pro splnění autorova úkolu. Bohužel mu však autor zůstal v mnohém dlužen. Ještě nejpřesvědčivěji zní jeho analýzy historického kontextu, na jehož pozadí Charles de Gaulle a jeho poradci pátou republiku prosadili – tj. deziluze Francouzů z (ne)fungování předcházejících republik, v nichž měla převahu moc parlamentu. Také připomenutí „tří pravic“ René Rémonda vysvětluje politicko-kulturní podmínky úspěšnosti de Gaullova projektu, který korespondoval se silnou pozicí „bonapartistické“ pravice po porážce pravice „legitimistické“ (v podobě vichistického režimu). Uspokojivě autor zvládl také popis hlavních institucí páté republiky a nejožehavějších problémů, které přináší včele s „kohabitací“. Kapitola věnovaná analýze politologických diskusí je již méně zvládnutá a především není dotaženo souborné srovnání shrnovaných názorů. Podobným, ale mnohem viditelnějším defektem trpí čtvrtá kapitola: jejím cílem je srovnat systémy a politické kultury dvou zemí, ale místo toho jsou vedle sebe položeny popisy kultur a systémů dvou zemí bez toho, že by skutečně byly srovnány. Rekapitulace práce v Závěru trpí značnou dezorganizací, byť základní výtěžek v ní je nějakým způsobem připomenut.

Navzdory těmto výtkám však zastávám názor, že autor – jakkoliv nedokonale - splnil úkol, jenž si vytknul a byl schopen jak obhájit klasifikaci páté republiky jako poloprezidentského systému, tak ukázat, v čem hyperbola monarchické republiky kulhá a v čem naopak vystihuje některé rysy tohoto systému. Proto navrhuji jeho práci ohodnotit známkou *dobrou*.

Prof. Pavel Barša